

**З досвіду роботи вчителя англійської мови
Комунального закладу загальної середньої освіти
Ліцей №7 Хмельницької міської ради**

Долгоп'ятової Галини Василівни

Методика CLIL в сучасній освіті.

План.

1. Що таке технологія CLIL в сучасній освіті.
2. Використання методики CLIL на уроках англійської мови.
3. Зразки елементів уроків англійської мови за методикою CLIL.
4. Висновки.

Що означає сам термін CLIL? Англійською мовою це звучить Content Language Integrated Learning, що означає предметно – мовне інтегроване навчання.

В сучасному суспільстві основними стають питання соціалізації людини в міжнаціональному і міжкультурному просторі. Володіння іноземною мовою розглядається як один з інструментів розширення професіональних знань, умінь та навичок. В зв'язку з цим з'являються нові технології навчання іноземним мовам.

Технологія CLIL вирішує проблему практичного володіння іноземною мовою, а не простого заучування слів, виразів, граматичних правил і виконання вправ. При застосуванні цієї технології мова виступає не метою, а засобом вивчення іншого предмета. Учні усвідомлюють, що за допомогою іноземної мови можна дізнатися нову цікаву інформацію.

CLIL – це двонаправлений компетентісний підхід до навчання, в якому мова використовується для викладання як основного предмета так і для вивчення самої мови. Це вивчення іноземною мовою декількох або всіх предметів шкільної програми. Це може бути мистецтво, історія, географія, література та інші предмети.

Методика CLIL ставить перед собою дві мети : достатній рівень вивчення предмета за допомогою іноземної мови і вивчення іноземної мови через даний предмет. Завдяки такому підходу навчання учнів рідною та іноземною мовою становить один безперервний процес.

Термін CLIL вперше був введений Девідом Маршалом в 1994 році, щоб показати, як можна вивчати різні предмети через іноземну мову.

Основна суть методики CLIL виражається в принципі «4С»:

1. Content (зміст) – головна мета – засвоєння змісту предмета, формування знань, умінь та навичок, передбачених навчальною програмою.
2. Communication (спілкування) – засвоєння необхідного мовного матеріалу і його використання для навчання через спілкування іноземною мовою. Мова виступає інструментом спілкування, а не самоціллю. Основною метою тут є скорочення часу мовлення вчителя і збільшення часу мовлення учнів, надання їм можливості активно практикуватися на уроках, використовувати іноземну мову як засіб комунікації. Тут стимулюється мовно-розумова діяльність учнів. Участь учнів в обговоренні, диспутах, форумах сприяє підвищенню мотивації,

стимулює мовленнєву активність учнів в ході осмислення і обговорення проблем. При цьому відбувається використання всіх видів мовленнєвої діяльності – слухання, читання, говоріння і письма.

3. Cognition (пізнання)- розвиток розумових здібностей учнів і навичок ефективного навчання. Учні пізнають сутність речей і явищ, які вони вивчають. На цьому етапі головними завданнями є критичне та аналітичне читання, письмо, визначення головного, здогадки, співставлення тощо.

4. Culture (культура) – формування навичок сприйняття людей і культури через призму інших культур. Розуміння власної та іноземної культури , визначення свого місця та ролі в них, формування позитивного ставлення до інших культур, що є також важливою складовою CLIL.

Критерії відбору матеріалу: різноманітність (реальні предмети, схеми, наочність, усне пояснення матеріалу вчителем). Знання учнями лексики, термінології. Об'єм матеріалу, доступність матеріалу для сприйняття.

Таким чином з'являються особливості вимог до відбору навчального матеріалу та розробки завдань до нього.

1. Завдання з обробки тексту мають бути побудовані з акцентом на предметний зміст , залучення учнів в процес розуміння , перевірки, обговорення головної думки тексту.
2. Завдання мають стимулювати самостійну та творчу діяльність учнів.
3. Слід підбирати комунікативні завдання для усного та писемного спілкування іноземною мовою.

Отже, при вивченні деяких предметів на уроках англійської мови (літератури, історії, географії, мистецтва тощо) доречно буде використати елементи методики CLIL.

Використання методики CLIL має такі переваги :

1. Підвищується мотивація учнів до вивчення іноземної мови.
2. Учні вчать вільно і свідомо користуватися іноземною мовою в повсякденному житті.
3. Учні тренують одночасно всі мовленнєві навички.
4. Ця методика робить вивчення іноземної мови легшим і цікавішим.
5. Підвищує вміння працювати в команді.
6. Активізує увагу учнів, розвиває критичне мислення і творчий потенціал учнів.
7. Суттєво підвищує інтерес до вивчення іноземної мови.
8. Закладає лінгвістичну базу, яку учні зможуть розвивати і використовувати і майбутньому.

Навчання за методикою CLIL має певну структуру. При вивченні тем учням слід дати наступні завдання:

1. Activating prior knowledge (активізація попередніх знань)
2. Vocabulary focus (повторення відомої лексики з даної теми і вивчення нової).
3. Providing support for enquiry (забезпечення підтримки дослідження).
4. Consolidating understanding (закріплення розуміння вивченого матеріалу. Завдання для учнів).
5. Assessing learning (оцінювання навчання).

Приклади використання технології CLIL при вивченні деяких тем на уроках англійської мови.

Вивчення теми “ British Cities “(великі міста Британії).

1. Перший етап – активізація попередніх знань.

Цей етап можна назвати « Що ви знаєте про великі міста Британії». Наприклад: Бірмінгем, Манчестер, Ліверпуль, Оксфорд, Кембридж. На цьому етапі учні можуть пригадати , що їм відомо про британські міста українською мовою. Тут же буде доречно переглянути короткі відеофільми про британські міста.

Після виконання цього завдання слід розглянути важливу лексику (2 етап – повторення лексики з даної теми).

Наприклад:

- Was founded
- Appeared
- Is about ... years old
- Is located
- Was named after
- Is famous for
- Famous sights (people) etc.

Потім учням роздається інформація про дані міста Британії. Протягом 10-15 хвилин учні знайомляться з цим матеріалом. (Підібрані тексти повинні супроводжуватися ілюстраціями, щоб учні могли візуалізувати те , про що читають. Також в тексті мають бути необхідні структурні маркери, які допоможуть учням розібратися в тексті. Такі маркери можуть бути лінгвістичними (заголовки, підзаголовки , виділення основної інформації) та схематичні.

На наступному етапі учні обмінюються інформацією про міста Британії. Під час виступу одного учня іншим учням мають бути представлені різні завдання з метою визначення їх розуміння прослуханого.

Завдання можуть бути наступними :

1. Прослухайте інформацію про дане місто і заповніть таблицю;
 2. слухайте і робіть позначки до конкретної інформації (дати, час, місце знаходження тощо.
 3. прослухайте і позначте етапи процесу (послідовності тексту);
 4. прослухайте і заповніть пропуски в тексті;
 5. прослухайте і дайте відповіді на подані запитання;
 6. прослухайте і знайдіть конкретну інформацію тощо ;
 7. напишіть назву цього міста за його зображенням і коротку інформацію про нього;
- Наприклад, при прослуховуванні інформації про Оксфорд учні мають заповнити таку таблицю:

Oxford

- the date of foundation

- location
- population
- appearance of the first college
- - the name of the first college
- sights

Liverpool

- location
- industries
- famous music group and its songs
- sights

Після завершення цього етапу влаштовується гра-вікторина на знання учнями вивчених міст Британії. Наприклад :

1. is situated on the river Cam.
2. Cambridge was founded in ----- .
3. The first university in Cambridge was built in ----- .
4. Oxford was founded ----- .
5. Oxford is ----- .
6. Oxford is famous for ----- .
7. A famous British group was born in ---- .
8. The group was called ---- .
9. The most popular songs of “ Beatles “ are ---- .
10. ---- is a big English seaport.

Після цього завдання учням можна запропонувати озвучити слайди чи короткі відеофільми про вивчені міста Британії.

На завершальному етапі вивчення цієї теми учням можна дати такі завдання :

- What British city would you like to visit and why?
- What would you like to see in different British cities?
- What city would you like to tell about to your friends?
- You are a guide. Make an excursion around the city of Britain.

Приклад уроку з літератури з елементами методики CLL.

Вивчення біографії та творчості Т.Г. Шевченка на уроках англійської мови у 8 класі.

1 етап. Що вам відомо про великого українського поета, письменника, художника з уроків української літератури? На цьому етапі допускаються розповіді учнів українською мовою.

2 етап. Вивчення нової та активізація знайомої лексики

Наприклад :

- Brilliant, famous, outstanding
- Was born

- Orphan (was orphaned)
- Poverty
- Misery
- To have a special talent for (drawing, singing, dancing)
- Servant
- Owner
- Apprentice (was apprenticed)
- Free (freedom)
- To admit (was admitted)
- Literary activity
- Collections of poems etc.

3 етап. Ознайомлення учнів з різними етапами життя і творчості Т.Г.Шевченка. Учні одержують інформацію про різні етапи життя і творчості Шевченка (дитинство, служба у Енгельгарда, поїздка у Вільно і Петербург, знайомство з відомими художниками, викуп з кріпацтва, навчання в Академії мистецтв, « Кобзар », відомі картини тощо.

Різні учні одержують різну інформацію. Декілька хвилин дається, щоб записати ключові факти біографії і творчості своїми словами.

4 етап. Після цього відбувається обговорення , учні обмінюються інформацією про те , що вони прочитали. На цьому етапі можна використати різну наочність, відео, картини, малюнки тощо.

Під час виступу одного учня іншим учням можна дати різні завдання за прослуханням. Наприклад, заповнити хронологічну таблицю:

- 1814
- At the age of 9 ----
- At the age of 11 ----
- At the age of 14 ----
- A special talent for -----
- Taras was apprenticed to ----

Після цього можна прослухати декілька віршів Шевченка українською та англійською мовою .

Інші завдання англійською мовою за прослуханою інформацією можуть бути наступними :

- Записати важливі дати в житті Шевченка;
- Назвати прізвища відомих людей, які відіграли важливу роль в житті Шевченка;
- Назвати відомі твори Шевченка, які увійшли до збірки “ Кобзар ”;
- Назвати відомі картини Шевченка;
- Дати відповіді на наступні запитання тощо.

При прослуховуванні віршів можна скористатися відео, де відомі люди України, Британії та інших країн їх декламують. При вивченні цієї теми також буде доцільним провести інтегрований урок англійської мови і української літератури.

Приклад уроку з біології з використанням елементів методики CLIL .

Ознайомлення з заповідником Асканія Нова на уроках англійської мови.

Тема : National Nature Reserve Askania Nova.

1 етап – активізація попередніх знань. Що ви знаєте про заповідник Асканія Нова ?

А. Розповіді учнів про заповідник українською мовою.

Б. Перегляд відеофільму про заповідник.

2 етап. Повторення знайомої лексики і вивчення нової.

А. Вивчення нової лексики. Наприклад:

- nature reserve
- spread over
- steppe oasis
- virgin steppe
- species
- endangered species
- shelter

Vast plains тощо

Б. Застосування нової лексики в мовленні. (заповнення пропусків в речення необхідним словом, складання власних речень з новими словами, озвучування слайдів, робота ‘перекладачем’ - переклад речень на англійську мову, опис слайдів, малюнків, картинок з теми тощо).

3 етап. Опрацювання учнями різної інформації про заповідник. (Наприклад : історія заснування, засновник, місцезнаходження, флора, фауна, зоопарк заповідника тощо).

Під час виступу одного учня інші учні виконують різні завдання . Наприклад:

1. Say when the Reserve was founded. Who founded it.
2. How many species of plants and animals are considered rare in the reserve.
3. How many species of rare plants and animals are in the Red Book of endangered species there.
4. Give examples of rare species of plants and animals in the reserve.
5. Watch a short video Choose and write down animals which live in the reserve etc.

4 етап. Можливі завдання для учнів.

- a. Say if these sentences are true or false.
- b. Complete the sentences.
- c. Match parts of the sentences correctly.
- d. Name rare plants and animals in the reserve.
- e. Find the information about ----- in the given text.
- f. Ask your friend what he knows about the reserve.
- g. Choose right headlines to the parts of the text тощо .

При вивченні цього матеріалу буде доцільним провести інтегрований урок з англійської мови і біології.

Висновки :

Отже, CLIL- це сучасна методика , що передбачає вивчення будь-якого предмета іноземною мовою. Учні одночасно вивчають предмет (історію, літературу, географію і т. д.) і іноземну мову. Викладання предметів іноземною мовою дає можливість навчання цілого спектра лексичних, граматичних та змістовних тем.

Метою CLIL є керування мовними висловлюваннями шляхом навчання читання, аудіювання, усного та писемного мовлення. Відмінність полягає в тому, що вчитель мови використовує матеріал інших предметів і вчитель-предметник використовує можливості для розвитку мовних навичок учнів.

Таке навчання не може повністю замінити вивчення відповідного предмета рідною мовою, але воно суттєво його доповнює. Цей метод вимагає від сучасного вчителя постійно підвищувати свою кваліфікацію, постійно використовувати інноваційні методи навчання і постійно бути в пошуку нових цікавих методик навчання учнів.

Література.

1. CLIL – новий підхід до навчання.

<https://bukicom.ua>blogs>

2. Переваги використання методики CLIL на уроках.

<https://vseosvita.ua>library>

3. Використання методики CLIL на уроках англійської мови.

<https://naurokcom.ua>>viko>

4. Методика CLIL на уроці англійської мови . Вивчаємо мову та історію.

<https://grade.ua>blogs>

5. Горобець А. CLIL у системі географічної освіти. Географія № 7-8 , квітень 2020.